

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek az egyházmegyei pénztár (Gyulafehérvár vár) címére, reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	—	—	8	Kor
Félévre	—	—	—	—	—	—	—	4	"
Negyedévre	—	—	—	—	—	—	—	2	"
— Hirdetések díjszabás szerint. —									

A sajtó és az ifjúság.

A premontreiek nagyváradi gimnáziumából a napokban kizártak öt tanulót. Ugyan miért?

Azért, mert a pornográfiának egy „klasszikus” művelőjét táviratilag üdvözölték, mikor a vizsgálati fogságból kiszabadult. ahová erkölcstelen irodalmi művei miatt került volt.

Ime a pornográfia eredménye. Ime a terméke annak a „pusztító badjáratnak, melyet alacsonylelkű üzletemberek” indítottak minden erkölcs, minden ideális, minden magasabbrendű eszme ellen, mely nem bever a rothadság posványában.

Nem elég, hogy lelkét sivárrá teszi, megöli az ártatlan, a tapasztalatlan ifjúnak, még a pályáján is megakasztja.

És bárcsak ez öt inficiált volna!

De bizonyos, hogy ezek ötön csak azon szánandó példányok, kiken a kör legnagyobb erővel tört ki, de jóval nagyobb a veszélyeztetett terület.

Azért nem árt, ha egy pillanatra e sajnálatraméltó tény mellett megállunk, egy kissé gondolkozunk, s egy pár dolgot leszögezzünk.

Tény, hogy az ifjúság egyik szenvedélyes vágya, az olvasásvágy. Olvas szívesen, olvas mindent, ami kezébe kerül, csak ne legyen az iskolai studiuma. Főleg szívesen olvassa a fantasztikus olvasmányokat, a kalandos történeteket, a sentimentálistusához illő lírai költeményeket, novellákat, de legkívált a regényeket és újságokat.

Tény, hogy kiszámíthatlan az olvasmányok gondolatébresztő, érzésirányító s így jellem-színező ereje. Még felnőtteknél is, annál fokozottabban a még fejlődésben levő ifjúnál.

Az ő Hellenz fiaának szelleme a Homerosz iskolájában, az Iliász fenséges küzdelmeinek szemléletéből termékenyült meg. És szerencsés volt, mert nem akadt olyan silányságra, mi a görög harmonikus jellemnek kifejlődését benne megzavarhatta volna.

A mi ifjúságunk — sajnos! — sokkal rosszabb helyzetben van.

Őneki is ugyan, úgynevezett hivatásos olvasmányait a legjelesebb termékek közül választják ki nevelői, melyek a nemzeti érzés, erkölcs szempontjából ép oly jellemképzők, mint a görögöké volt. Csakhogy ezeken kívül sokkal több oly művet olvas, melyet ellenőrizni nem lehet.

És épen itt van a veszedelem.

Hiszen még maga a tisztességesebb, komolyabb napi sajtó is igen sok minden olyat közöl, mi a fejletlen ifjút megtévesztheti és meg is téveszti.

Gondoljunk csak a törvénytörési tárgyalásokról adott referadákra, egyes bűntények, öngyilkosságok kiszínezett leírására. Tanuló hibák, tanárok, iskolai dolgok jóhiszeműnek semmikép sem látszó gyakori szellőztetésére.

Hát még az úgynevezett sensatiót hajszóú újságok mit végeznek! Pedig az ifjúság természeténél fogva mohóbb

T Á R C A.

Meráni levelek.

1909. február 11.

Mikor e sorokat írom, sűrű hull a hó, fehér minden, még a hegyeket sem lehet látni, fehérség, köd mindenfelé — itt a tél. Két nap óta bundában járok. Tavaszt vártunk s a fehér szakállú télapó érkezett meg helyette.

Mondhatom, egy cseppet sem szívesen látott vendég. A szanatórium esendje eltűnik ilyen időben s felváltja a folytonos köhögés, sóhajtozás, csemetés folyton, ajtózörgés, a cseledek futkosása, szóval élénk mozgalom, de senki sem ker belőle. A fekvőszeketeket a balkonon már araszos hó fedi — lehet, hogy pár óra múlva már verőfényes nap mosolyog reánk — lehet — oh bár!!

Multkor a borbélynál voltam — nem hat nyaralni! — borotválni. Tisztességes, jóvaló kath. iparos, ki vasárnap rendszeren eljár

a templomba, nem lump stb., de a boltjában látottakon elszomorodtam. Csupa „Kis Élelap”-fele füzetek, melyeket nemcsak olvastat, de árusít is, a falakon csupa párisi gummi s egyéb óvszerek hirdetése, hogy itt kaphatók. Elővettem az én emberemet, hogy nem szégyenli magát ilyeneket árulni?! „De uram, — mondja — ha az úri nép nem szégyenli magát ilyeneket k ö v e t e l n i tőlem, annyira, hogy ha nem tartanék, itt hagynák az üzletet is s mehetnék koldulni! Hisz nekem paptestvérem van, de a kenyér uram, a kenyér!” Hát ki itt a hibás? Az a szegény iparos, kit az e l e g á n s, ú r i f ü r d ö v e n d é g belekerget a piszokba, vagy az urak?

Persze itt minden borbélyüzlet két helyiségből áll, a hölgyek és urak szalonja. És juj, pirul az areom még leírni is, a hölgyek s z a l o n j á b a n ugyanaz az erkölcsi piszok és szemétdomb. Pfüj!

A pornográfia dolgában legalább itt a k ü l s ő r e adnak valamit; de azért ha egy-egy könyves vagy képes boltba belépünk, rögtön látjuk — az ördög munkáját.

Hiába, rendőrileg csak azt lehet elérni, a mit a vasút állomásokon a bizonyos helyekkel tesznek, t. i. befuttatja vadszőlővel s körül ültetik zöld bokrokkal, — ha nincs meg a lelkekben az erkölcsi erő és finomság, csak takargatás az egész.

Jár ide Meránba egy nagy képes lap: „Das interessante Blatt”, nagyon sok példányban, olesó, 20 fillér; a tartalma elég jó, az igaz, multkor hozta a szent Atyát a St. Marthában a betegek között, de egy lappal odébb hozta ama berlini hölgynek a táncát is, ki divatba hozta a meztelen esteket és páholyokat. A hirdetései azonban, — no borzasztó.

Megjegyzem, ha a mi lapunknak századrésznyi hirdetése volna, mint ennek, akkor megélné a lap is, meg a szerkesztője is. E hirdetések közül csak 25 cég hirdeti a gummi óvszereket, ezek között szerepel a mi Budapestünk is többször; s míg arcátlanul hirdetik p. o. „küldjön ön zárt levelben egy koronát érő bélyegyet s mi küldünk önnek d i s c r e t e n e” stb.

Mennyi gyermeket, ifjút tesz tönkre egész

OBERBAUER A. UTÓDA

BUDAPEST, IV. VÁCI-UTCA 17.

„a legjobb hírnevek örövendő és legrégebbi egyházi szerek, ruhák, zászlók stb. gyára.”

Arjgyezék kívánatra ingyen és bérmentve.

vággal éppen ezeket keresi meg. S a mai sajtó igen jelentékeny része éppen ezen iránynak áll szolgálatában. Nem arra törekszik, hogy az olvasó képzetét és szellemét tiszta szárnyakon hordja a tiszta éterben, hanem oda igyekszik lerántani, ahol ő hever: a mindennapi posványba, a meztelenségek, izléstelenség, esztétikátlanság bűzös iszapjába. Ott leli aztán a családi szentély berondítását benn a lapban s künn az apróhirdetéseken a nyílt, szemérmelen szerelem izléstelenségeit, kerítőit.

És mit szólunk az úgynevezett dekadens szépirodalom „remekeiről“, melyek valósággal kitanítják az erkölcsi tisztaságát bezennyező, fizikai és lelki épségét veszélyeztető mocskosságokra?

Nem csoda tehát, ha mind sűrűbben kezdnek a gondolkozó fők s a tisztességesebb sajtó is a sajtó e kóros következményeivel foglalkozni s keresik a szerumot, mellyel az ifjúságot a káros befolyás ellen mentesíteni lehetne.

Itt valóban sok teendő vár a társadalomra, a szülőkre, a sajtóra s főleg magukra a tanítással foglalkozó férfiakra.

A társadalomra, a szülőkre, hogy hagyjanak fel a léha nemtörődomséggel, mihelyt nem a z ő é d e s g y e r m e k e i k r ő l, hanem csak a másérol! van szó. Nézzék a gyermekben, az ifjában azt, ami: magát a gyermeket, az ifjút, — akár az övék, akár a másé legyen. Nézzék a gyermekben a támaszra, irányítóra, védelemre szoruló emberi lelket! Óvják, támogassák, emeljék min-

denütt, ahol akár testi, akár lelki épségét veszedelem fenyegeti.

A sajtóra, hogy indíton írtó hadjáratot a pornografia ellen. Hiszen naponkint bizonyítja hatalmas befolyását, mellyel országok, nemzetek sorsát, napi kérdéseket irányítani képes. Csak erős akarat! Csak igaz lelkesedés! Csak férfias bátorság és tiszta meggyőződés!

Ki a lapból — bármily jó üzlet vesz is el vele! — mindennel, ami az ifjú lelket megrémélné, téves irányba terelhetné, szűztiszta érzélt beszennyezhetné!

Az olvasó közönségre, hogy bojkottáljon, mint valami veszedelmes árút, minden oly szellemi terméket, mi az erkölcsi érzést s a jó izlést sérti.

Az iskolára, a nevelőkre jut azonban a munka közvetlen és erősebb része. A nevelő szelleme érintkezik legközvetlenebbül az ifjú sejtő, irányt kereső lelke tisztaságával. Az ő lelke melegtől melegszik fel az ifjú sovárgó tüze, az ő meggyőződése az a meta, mely az ifjú lélek útjának az irányát, a célt mutatja.

Használja fel tehát e közvetlenséget! De nemcsak arra, hogy a „mesterségét“, a tanítást elvégezze, hanem arra legkivált, hogy azt a sejtő lelket igazán tartalmas dolgokkal töltsse meg, azt a sovárgó tüzet igazán szent lánggá tegye; s az a meta az igazi, az egyedül helyes célt jelölje meg egész élete számára!

Sokkal több munkát kell, az bizonyos, kifejtetni, mint a sablonos tanítás, mint a száraz hivatali óra kitöltése.

Az irodalomban — bármily nyelvű

De elég is lesz a pornografiából. Még csak egyet. Én mind nagy lelkeknek, hősöknek tartom azokat, kik teljes odaadással, nyugalomnak, idegzetüknek feláldozásával, saját példájukkal is azon fáradoznak, hogy az ifjúságot megóvják a méletytől, vagy a szegény nyögő és sóhajtó eseteket fölemelik a sárból, hová sokszor mások ördögi gonoszsága taszította.

Mikor e sorokat írom, már második napja havazik s a szánok viram csilingelve siklanak az utakon, — fehérvázi tájék ködbe borulva. Oh, de nehéz az a ködös égbolt a betegnek, úgy érzi magát az ember, mintha melére vagy agyára támaszkodnék az egész égbolt s neki, a szegény köhögős betegnek kelene tartani.

Annyi bál és multság van itt is, mint kisiben Fehérvárott; ezeknek a plakátjai is egész tanulmányt nyújtanak. Multkor olvastam, hogy egy tirolinak eszébe jutott, hogy megírja az összes tirolói útszéli keresztelnek történetét s közli a képeit is. Érdekes munka lesz. —

Köszöni az illetőknek, hogy oly szorgalmasan küldözgetik be az adatokat.*) Ha lehet, folytatom.

Sóóthy.

*) Boldog szerkesztő, kinek ily szorgalmas munkatársai vannak. Ez egy zárójeles sóhaj csak. Ép most érkezett meg a „Custos“ második száma, egy külön hosszú cikkben foglalkozik a „P h o t o s“-szal, nemskára közeljük e cikket fordításban.

legyen is az olvasmány — mindig csak az igazán értékest, erkölcsit figyeltesse meg, a tisztát láttassa, a nemes iránt ébresszen vonzalmat. Ezzel már bizonyosan hatalmas lépést tett előre. Ez iránt kétség sincs, hogy ez így van.

De itt még nincs vége.

Az iskolán, mondjuk: az órák kivüli vezetés ezután következik.

És ez, higgyék el nekem, sokkal fontosabb dolog, mint eddig gondolták, sokkal szükségesebb, mint ahogy sokan az emberek közül felfogták. Legyenek egészen az iskoláé a tanárok! Egészen az ifjúságé. Ez tán nem hoz annyi külső dicsőséget, mint a sokféle egyleti stb. szereplés, de bizonyos, hogy hivatásukhoz közelebb áll. S több igazi eredményt terem.

Kisérjék tehát figyelemmel, mit olvas tanítványuk künn, odahaza.

Érdekes anyag ez a megfigyelésre. Sok mindent lehet itt látni, amit eddig nem láttunk; s tán sok mindennek megelenni a forrását, amiét eddig hiába kerestük. S aztán, mikor látják az ereket, melyekből a tisztátalan vizek az iskolában poharokba töltött tiszta bor közé szivárognak: akkor igyekezzenek, hogy az az inficiált víz ne jutbasson azután be a víztartóba s ne lehessen esírja a nagyváradi esetben megnyilvánult szellemi tífusznak.

Nem azt mondom, hogy tiltsuk el az ifjúságot a napi sajtó termékeitől.

Manapság már nem zárhatjuk el e termékeknek olvasásától. Oly olcsón és könnyű szerrel hozzá lehet férni azokhoz. Kár is volna, fölösleges erőlködés is lenne.

Nem is arra kell hát törekedni, hogy bekössük szemét a nappfény elől, hanem arra, hogy olyan sajtóterméket olvasson, mely melegítsen, világítson, szívet fejlesszen, helyes irányban tájékozzon, ne vakítson, ne színtelenné tegyen, ne félrevezessen, ne megvesztetegesen gondolatot és érzelmet.

Hogyan?

Éberséggel, lelkesedéssel. önfeláldozó munkával.

Nyissunk intézeteinkben olvasószobát.

Legyünk e szobának mi a lelke, melegítője. Tegyük az asztalára lapokat is, politikait, szépirodalmi, tudományost, hogy elégithesse újságvágyát, mert ha nem adunk mi, kap két filléres újságot, selejtes regényt a zúg boltokban s a kaszinók regényei közt.

Legyünk ott neki szives útmutatói a megválogatásban, hogy a helyes irányban mozgó erkölcsi és hazafias szempontból kifogástalan lapokat szerezzék meg.

Ha így teszünk, következetesen, mindnyájan, megnyerjük bizalmukat, nő előttük befolyásunk, kevésbé fognak titkolózni s rejtett helyeken titkosan pornografikus termékekkel szennyezni be képzetüket,

életére egy ilyen hirdetés. Van egy nagy nemzetközi ördögi üzletszövetkezet — nagyon jól jövedelmező üzlet, de a hasznot emberidegből, erőből, vérből, letépett lelki liliomokból, szétépett idealizmusból sajtólják ki.

Ez az ördögi mű a P h o t o s.

Hirdeti az Actstudieneket s helyegyekért küld Probesendungot discretén; minden nagy városban vannak fióküzleteik, a központ persze a híres Berlin, de utána azonnal Budapest következik. A leggyalázatosabb képeket küldözgetik, — ahogy a hirdetésükben olvasható. Azt hiszem, ez üzletben kevés a keresztény szereplő részint az Aktokban, részint az üzletek lebonyolításában. Legalább negyven cég hirdeti s ajánlja gyalázatos munkáját, Budapestről sajnos kettő is. Iszapban jár az emberiség, gyalázatban gázol, állatiasságban leli örömét s ép a vezetőszerpetet vivő intelligencia.

Ne csodálkozzunk aztán, ha a munkásember ezt látva, olvasva, összeszorított ököllel megy el mellettünk s következik egy-egy éjszaka, mikor megindul a föld s nyeli el a városokat a förtelmükkel együtt. Oh, ifjúság! Arcodon a rózsák, karjaidban az erő, lelkedben a nemes idealizmus, szívedben a tő szintiszta tükre; védelmezd ezeket a te nagy kincseidet, mert ha egyszer az az utálatos féreg beleveszti magát, vége lesz körülötted mindennek!

A tavasz nem vidámit, a természet nem érdekel, vágyaidnak nem kel sólyomszárnya, — unottá lesz, mint az a szegény gesegvári kadét, ki szíven lötte magát, mert megunta az életét.

s nem lesz szükség a nagyváradihoz hasonló, szomorú ítéletek kimondásához.

(1.)

A lelkipásztor és a modernizmus.

Írta: Kovács Mihály pélebános.

II.

A lelkipásztor második munkatere az iskola. Itt kell az ideig és örökké tartó boldogság alapját leraknia. Itt kell az ártatlan gyermek lélekbe a hit igazságait bevinnie. Itt kell az egy igaz, örökké élő Istennek ismeretére úgy vezetni a fogékony, zsenge elmét, hogy az egész életén át hódolattal ismerje el Istentől függő viszonyát.

Nevelünk kell tehát a gyermekben a hit-érzetet, mert ez a lélek életének legbensőbb forrása, ez által érzi az ember magát az Isten tagjának. „Hiten alapszik a társadalom minden erénye — mondja Chateaubriand. Barátság, hazaszeretet, minden nemes érzelme a hit egy nemétteszik. De a szívek, melyek semmit sem hisznek, soha sem fognak nagy, nemes dolgokat művelni, azok csak az anyagban és a halálban hisznek és érzéketlenek, mint az anyag, hidegek mint a halál”.

Íme tehát az igaz hit nélkül a modernizmusnak lesz melegágya a gyermeki szív. Nevelünk, táplálunk kell a gyermek lelkében a hitet. A hit a pszichológia tanítása szerint vele született tehetsége az embernek, következőképp úgy kell nevelünk, mint bármely más tehetséget a léleknek. Mert a minőnek neveljük az iskolában, olyan lesz az életben. Éppen ezért a mihelyt csak lehet, a gyermek hitet meg kell világítanunk az isteni kinyilatkoztatás világával.

A hit tárgyát úgy kell a gyermek lelki szeméi elé állítanunk, hogy abból az ártatlan lélek az Isten ismeretére jusson. A hit igazságok tanításánál a központ mindig az Isten-ember legyen. Innen induljunk ki, ide térjünk vissza. Innen nyerjen világosságot, erőt, bátorságot a gyermek hite. A hit igazságot, hogy átvihessük a gyermek lelkébe, úgy at kell hatva lennünk annak érzetétől, hogy egész valónk az igaz meggyőződést tükrözze vissza. Ezáltal az isteni tüzet a gyermek szívében lángra lobbantjuk és az igazságot mintegy beleégetjük, állandóvá tesszük az ő lelkében. Ezért mondja Jeán Paul: „Nefeled, hogy a homályba burkolt kis gyermek, mint valami magas mentőhöz, mint a kinyilatkoztatások apostolához tekint fel hozzád és oda adólag hisz mint hasonmásának.” (Lubr. Nev. Tud.)

A hit igazságok tanításánál nemcsak a hit-érzelem, de a vallásos érzelem nevelésére, ápolására is gondot kell fordítanunk. Mi az a vallásos érzelem? Nem egyéb, mint érzete annak, hogy van egy örökké élő, mindenütt jelen levő, mindent tudó, kiből élünk, vagyunk és mozdunk, ki iránt hódolattal, tisztelettel és imádó szeretettel tartozunk. Ezen vallásos érzet vezet rendeltetési célunkhoz, ez ösztönöz, készlet az Istennel való egyesülés utáni törekvése.

Ennek hiányában a lélek elszakad Istentől, gyökeret ver benne a vétek hajlama. A korral együtt növekedik a gonoszság, a féktelen szabadságra, függetlenségre való törekvés és nincs emberi erő, nincs tudomány, mely a fellázadt

szenvedélyek rabját a hitelenség útján fentartani, megmenteni képes lenne.

Vallásos érzelem nélkül nincs felsőbbé íránti tisztelet, nincs tekintély iránti hódolat. Ennek pedig következménye a modernizmus. És ez természetes. Mert a vallásos érzelem, központja a szellemi életnek, tehát az egész embernek, az által Isten az emberben lakik és az ember az Istenben él. Ellenkező esetben pedig az állati ember kezd élni, a véges emberi ész a materializmus terére lépik, honnan az önistenítés veszélyebe esik. Ez pedig modernizmus.

A vallásos érzelmet nemcsak felébreszteni, de nevelni, erősíteni is kötelességünk. Erre pedig első eszköz a jó példa, melynek mindenütt, mindenkor, mindenben az Isten iránti szent félelem kinyomatát, jellegét kell visszatükröznie. Ezt azonban a gyermek ma alig találja meg otthon, még kevésbé az utcán. Fájdalom! elmúlt az az idő, mikor az édes apa papja, az édes anya papnője volt a családban a vallásos érzelmenek. Mi még mindnyájan édesen emlékszünk vissza boldog gyermekkorunkra, mikor jó édes anyákkal együtt végeztük a család rendes tűzhelyénél a napi imákat. Boldog idő volt az, mert jó szülőink lelkük hitét, szívök vallási érzését legdrágább örökségképpen teljesen átadták nekünk. De ez az idő már elmúlt. Ma más világot élünk. Ma már alig találunk családot, melyben az igaz vallásos érzés uralkodik; főleg hiányzik ez a magukat intelligensnek tartó családokban. Sajnos tapasztaljuk, hogy ezek a vallásosságot korlátozták, a vallástalanságot pedig modern műveltségnek tartják.

Miután a szülőktől, sőt — tisztelet a kivételeknek — még a tanítóktól is ritkán vagy éppen nem nyer a gyermek a vallásos érzet nevelésére jó példát: nekünk lelkipásztoroknak kell ezt szolgáltatnunk.

E végből közös isteni szolgálatra kell a gyermekeket vezetnünk, hiszen ezt a törvényt is előírja. Velük együtt kell imádkoznunk. A szent misét, a közös ájtatosságokat: a szent olvasót, a májusi és októberi ájtatos gyakorlatokat úgy kell végeznünk, hogy a gyermek tölünk Isten iránti alázatos hódolattal és szent félelmet tanuljon. A modern gondolkodású tudósok szükségtelen, fölösleges dolognak tartják a gyermekeknek a közös isteni tiszteleten való részvételét. Ámde nagyon tévednek. Hisz a classicus ókor is ellenők bizonyít. A régi művelt pogány kornak neveléstani hitágazata volt azon elv, mely szerint a tanuló ifjúságnak részt kellett vennie a vallási és nemzeti ünnepeken. Miért? Azért, hogy a vallásos érzést, a nemzeti eszmét az ott látott példák behatása által neveljék, erősítsék. Ha ez a módszer a pogány ókorban hősöket nevelt, kik az isteneknek magukat áldozatul adták, valjon nem lehet-e ma az új pogányság korában, ezen elv alapján Istennek tetsző, hithű, vallásos népet nevelni?

A jó példa okáért az iskolában a gyermekekkel együtt kell imádkoznunk és imádság közben olyan legyen magunktartása, hogy a gyermek már keresztvetésünkből, kezünk imára emeléséből, lényünk alázatából, a hódolat- és szeretettől való áthatottságból lássa, hogy szívünk az Istené és egész valónkat neki áldozatul adjuk.

A vallásos érzet nevelésére a jó példán kívül kiváló eszköz a gyermekeknek a vallásos társulatokba való bevonása.

Ilyen az élő Rózsafüzér-társulat, Jézus Szt. Szíve-Társulat és az Oltáregyesület. Különös eszköz pedig a gyakori szt. áldozás. Ezek mind bőséges utat és módot nyújtanak a hit gyakor-

latára, de egyszersmind kegyelmet is szereznek arra, hogy a gyermek Isten szeretetében Isten számára nőjön fel.

Humboldt azt mondja: „Az iskolában kell kezdenünk, amit az életben megakarunk honosítani.” Tehát az iskolában kell a hitet a férfikor számára a szívekben úgy nevelni és erősíteni, hogy azt onnan sem tudomány, sem bölcsesség, sem hatalom, sem rossz példa ki ne irthassa. Erre annyival is inkább törekednünk kell, mert jól tudjuk, hogy a mai modern világban az iskola is a modern élet képére formálódott. Látjuk, hogy a mai iskolai nevelésnél a legfőbb cél: a kereszténység kialakítása, a krisztusi eszme megtestesítése hiányzik. Tudjuk, hogy a mai iskola az ismeretek egész özönét akarja bevinni a gyermek lelkébe, részint azért, hogy a létért való küzdelem nehéz harcára előkészítse, részint pedig azért, hogy a modern ismeretek által az általános műveltség szintjára emelje a lelket. De az is jól tudjuk, hogy a mai korban az istenérzet, a vallási buzgóság nevelésével a lelkipásztoron kívül senki sem akar foglalkozni. Azért tehát hivatásból folyó szent kötelességünk, hogy e célból minden lehetőt megtegyünk, ha a jelen nemzedeket a modernizmus veszedelmétől meg akarjuk menteni.

(Folyt. köv.)

Levél Böcz Bálintnak.

A „Népszava” idei 32-dik számában szemétdombjáról letúrt egy pár lapattal s azt az olvasók elé tálalta, ily felirattal állítva a fölé: „Levél a Nazarethihez”. Valóságos merénylet nem csak a jó izlés, de az egész kereszténység ellen is. Mert ez a fercelmény az Úr Jézus istenségét tagadja, őt egyszerű embernek tartja; pedig a kereszténység sarkalatos hitelve, Jézus istenembsége, de merénylet azért is, mert a boldogságos szent Szűz Anya szüzességét akarja elvitatni és őt, bocsánat még a kifejezésért is, közönséges utcai nőnek minősíti; ezzel a keresztények „Hiszek egy y-jébe akar harapni, ahelyett, hogy a maga szemétdombjából elégitene ki éhségét. „Hiszek egy y-ünk ugyanis így szól a boldogságos szent Szűzről: „és Jézus Krisztusban ő egy fiában, kifogantaték Szentlélektől, születek szűz Máriától”; harmadszor, mert Szent Józsefet, az Úr Jézus nevelő atyját, mint legnagyobb hazugot állítja pellengerre, oly szavakat bevén tollára, melyek szent József szent személyével homlokegyenest ellenkeznek, hiszen ő a férfikomolyság, jellem és munkásság példányképe.

Böcz Bálint! Nem tudom, hogy ki Ön, de azt mondhatom, hogy minden egyes betűje fokhagymába van burkolva; élvezze csak fajához találólag! Nekünk nem kell.

Hogy azonban még minden gonoszsága mellett tudatlan is Ön, az eléggé látható abból, hogy a kereszténység szent könyvét, habár idéz belőle, legkevésbé sem ismeri, mert így idéz: „József pedig, ki igazságos vala, asszonyának vállalá a teherbe esett leányzót, Máriát”. Lukács 1. 27. 35.: ez hamis és hazug és a legvastagabb tudatlanságot árulja el, mert nem szent Lukácsnál 1. 27. 35. hanem szent Mathéánál 1. 19. olvassuk: „József pedig az ő férje, igaz lévén és nem akarván őt hirbe hozni, titkon akará őt elbocsátani”. És miért akará ezt? Megmondja szent Máté a 1. r. 18. versben. „Krisztusnak pedig fogantatása így történt: Eljegyezve lévén az ő anyja Mária Józsefnek, mielőtt egybekelelének, úgy találták, hogy méhében fo-

gant a Szentlélektől. És hogy fogantatott Mária méhében Jézust? Ezt elbeszéli szent Lukács I. rész 30. versében. „És mondá az angyal neki: Ne félj Mária! mert kedvet találtál Istennel”. (31. vers.) Ime-méhedbe fogasz, a fiát szülsz és az ő nevét Jézusnak hívod, a mit Izaiás már eleve megmondott a 7. 14. vers. „Azért az Úr maga ad jelt nektek: Ime egy szűz méhében fogant és fiát szül és neve Emmanuelnek fog hivatni”. És ismét szent Lukács I. 34. versben: „Mondá pedig Mária az angyalnak: Mikép leszen ez, holott férfiu t nem ismerék? 35. És felelvén az angyal, mondá neki: a Szentlélek száll te reád és a magasságbeli ereje megárnnyékoztéged és azért a Szent is, mely töled születik, Isten fiának fog hivatni. Szent Máté pedig az I. rész 20-dik versében azt írja: „Mikor pedig erről gondolkodott, ime az Úr angyala megjelenik neki álmban, mondván: József Dávidnak fia! ne félj elvenni Máriát, a te feleségedet, mert a mi ő benne fogantottat a Szentlélektől vagyon” és 21-dik versben: „Fiat szül pedig, kit Jézusnak fogsz nevezni, mert ő szabadija meg népét bűneitől;” és 22. v. „Ez pedig mind lön, hogy beteljesedjék, mi meg mondatott az Úrtól a proféta e szavai által”: „Ime egy szűz méhében fogant és fiát szül és neve Emmanuelnek fog hivatni, mi ezt jelenti: Velünk az Isten!” 24. „Felkelvén pedig József az álomból, úgy cselekvék, amint megparancsolta neki az Úr angyala és elvevé feleségét”. 25. És nem ismeri vala őt, míg nem első szülött fiát szülé, kinek nevét Jézusnak hívá.”

Mindezekből megérthető, hogy szent József, a boldogságos Szűz jegyese, sem az Úr Jézus fogantatása előtt, sem fogantatásakor, sem azután nem ismertestül a Szent Szűzet és vele csak mint szűz jegyesével élt együtt és így Szent József nem természetes atya az Úr Jézusnak, hanem csak nevelő atya, amint ez az összes keresztény egyházak állandó hite is. És e szent, tántoríthatatlan hitünk elleni merényletet követett el Bócz Bálint, midőn elfogván az irási vizskét, szóról-szóra ezt merte írni: „Ma írok hát neked. Raka, a Zebadaeus unokája, holnap, ha megvirrad fölöttem, útnak indul ezzel a kusza tudatlan írással te feléd és megkeres. Ma írok és üzenem neked én fiam, legszebb unokája Dávidnak: Az isten, kinek fiának mondanak, az isten, ha ki van tudja, hogy csak az én fiam vagy, általam fogantattál és Mária, az én asszonyom, kinokkal szült meg nekem téged. Az isten, ha ki van, tudja, hogy leány vala még Mária, a mikor találkozánk egy forró éjszakáján teherbe esett általam s mi senkit nem kérdeztünk, vajjon jó lesz a nevezégy; — mert szerettük egymást... No ezeket nem kézzel, csak bal-lábbal, még pedig kettővel lehetett írni. De hát mit is írt a költő? „Bika ragaszkodék, kötél szakad vala”. És én hozzá teszem, hogy mikor valakinek — mint szokták mondani — az esze fonala elszakadt, ott az ember már nem működhetik, hanem átadja a szerepet fájánál alább valóak...

Most Bócz Bálint, csak azt kérdezem Öntől, hogy volt-e vagy van-e Önnek atya vagy anyja. Felelete csak az lehet, hogy volt, még ma is van. Mit mondana Ön ahhoz, hogyha az Ön szülőit valaki bármilyen tekintetben is gyalázní merné? Tudom, azt mondana: Megtanítom becsületre! Hát meg mit tenne akkor, ha család-ját merné valaki pellengérré állítani: atyját, aki pedig jellemes férfiú, szemtelen hazugnak mondaná és édes anyját, aki pedig nagyon tisztességes asszony, nyílt piacon sokak hallatára a l-

ja s n a k kiáltaná ki? Ugy-e, hogy azt a becsülettrablót vagy rögtön beperelné, vagy pedig, ha heves természetű Ön, akkor irgalmatlanul kiporozná az ily vakmerőnek kabátját, nadrágját, de ő rajta?

Értésére adom, hogy a Szent Család főséges alakja Jézus, Mária és szent József és ez a szent család minden idők családjainak örök eszményképe s a szent Szűz a mi mennyi Aoyánk, kit az Úr Jézus a kereszten függvén, adott nekünk, midőn szent Jánosnak, ki az egész emberiséget képviselte, azt mondotta: „Ime a te anyád”. No tehát, ha Ön a mi jó anyánkat ily galád módon gyalázza, tehetünk-e mást, mint azt, hogy Önt mi is bepereljük. Tesszük ezt először a közvélemény előtt e sorokban, azután felhívjuk a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr önagyméltóságát, minden vallás vezetőjét és oltalmazóját, hogy a belügyminiszter úr magas figyelmébe ajánlja és jó érzésből kivetkőztét merényletéért, az Ön vallást és annyi millióinak hitéletét eléggé megjelmezhető módon nyilvánult tendenciájáért apostoli királyunk nevében ítéltesse el Önt, mint vallás ünyolót és mint ezernyi ezer szívéből a hitnek elrablóját s így legyen alkalma elmelkedni a Zsolotáros szavai fölött: „Ha mis tanuk támadtak ellenem, és a gonoszság önmaga ellen hazudott”. (26. 12.)

Piski, 1909. febr. 12.

Jancsó Ernő.

H I R E K.

— **Püspök urunk** e hó 13-án a reggeli vonattal Rak József theologiai tanulmányi felügyelő kíséretében Kolozsvárra utazott az erdélyi róm. kath. Status igazgatótanácsának gyűlésére. Szombaton megtekintette a kolozsvári siketnémet és vakok intézetét, mely utóbbi helyen egészen meglepte ezeknek szép felelete és gyönyörű éneke. Püspök atyánk másnap a belvárosi leányiskolának kápolnává alakított egyik szép termében szent misét mondott, a melyen Szentiványi Róbert hitoktató vezetése mellett részt vettek a kis vakok is és szebbnél szebb egyházi énekeik, a jelenlévő intelligens buzgó híveket, egészen a könnyekig megindították. Kegyelmes urunk 16-án elnökölt az erdélyi róm. kath. Status igazgatótanácsának gyűlésén, este pedig Mikes János gróf, szekelyudvarhelyi főesperes-plebános társaságában, szekelyhelyre visszatért.

— **Püspöki körlevel.** Lapunk zártakor vették kegyelmes főpásztorunk idei III-ik számú körlevelét, amelyről lapunk legközelebbi számában, bővebb ismertetést fogunk közölni.

— **Papi konferencia.** Püspök urunk e hó 12-én, pénteken, a központi papsággal, a papnevelőintézet kápolnájában, szentségimádással összekötött konferenciát tartott. Más hónapokban mindig a hónap első péntekén tartja e lélek-nemesítő összejöveteleket, de az elmúlt pénteken után lévén, azért az említett időben gyűjtötte maga köré a központi papságot és a gyóntatást végző szerzetes atyákat.

— **A háromnapis szentségimádás,** melynek célja az egyház szándéka szerint az, hogy megkeréljük az Oltárszentségben közöttünk élő Ur Jézust mindazokért a bántalmakért, melyekkel az emberek különösen a farsang utolsó 3 napján megbántják, a következő rend szerint fog megtartani: február 21-én (farsang) vasárnap reggel 8 órákor csendes mise, szentségkítétel. 9 órákor csendes mise. 10 órákor nagy mise. Délután 5 órákor szentbeszéd

s utána litánia, szentségbetétellel. Február hó 22. és 23-án reggel 8 órákor csendes mise, szentségkítétel. 9 órákor nagy mise. Délután mint vasárnap. A szentségimádás alkalmával a délutáni szentbeszédet vasárnap Püspök urunk ö nagyméltósága, hétfőn dr. Ujfutasi József apátkanonok, kedden dr. Vass Albert theol. tanár tartja.

— **A nagybójtis szent időben** minden héten pénteken délután 4 órákor és vasárnap délután 3 órákor szent beszédet tartanak a székesegyházban. Az irgalmas nővérek templomában szerdán délután szent beszéd és litánia, a barátok templomában pedig csütörtökön délután szent keresztúti ájtosság lesz minden héten.

— **Gáspár István** kezdivásárhelyi tanár állapotában némi javulás állott be. Súlyos baját komplikálja az, hogy előbbi betegségéhez még tüdőgyulladás is járult, de bízunk az isteni Gondviselésben, hogy e munkás és képzett tanár egészséget talán visszaszeri.

— **A gyulafehérvári székelytársaság** ötvenedik összejövetele. Lapunk multkori számában jelezte, hogy a helybeli székelytársaság folyó hó 11-én az Európa szálló nagytermében műsoros estélyt fog tartani. Ez az estély minden részében a legszebben sikerült. Kóródy Péter dr. magas színvonalon álló prologja plasztikusan állította elénk a Székelyföldet, földrajzi, etnografiai, történelmi és kulturális szempontból szemléltetve a Maros, Olt, Küllőd, Aranyos és Feketeügy folyók között élő közel 600.000 székely nép kiválósgait. A műkedvelő Wolfarth Lőrinc művészi hegedűjateka, Tatar János kitűnően előadott rimes, trefás gobeságai és Zlamál Ágoston jóízű, nevetető székely novellája mind-mind hozzájárultak — ez igazán kedves és otthonias mulatság fényes sikeréhez, — melyet Bihary Belának közkívánatra háromszor is megismételt, gyönyörű magyar népdal-éneke fejezett be. Műsor után tánc volt egész hajnalig. Ezen kellemes mulatságról meg csak azt jegyezzük meg, hogy ez a gyulafehérvári keresztény közeposztály találkozója volt és az egyetlen műsoros estély, ahol a felülfizetéseket el sem fogadták.

— **Halálozás.** Korbuly Emil budapesti állami felsőbb leányiskolai és leánygimnáziumi tanár, munkás elete 36-ik, boldog házassága 11-ik évében nehéz szenvedés után folyó hó 8-án Kolozsvárt meghalt. Az elhunyt, ki gimnáziumunknak is egykor igen derek és szorgalmas tanára volt, folyó hó 10-én temették el Kolozsvárt. Özveggyet és négy árva hagyott maga után. Adjon az Ur örök nyugalmat lelkének. Korbuly most decemberben helyezte át a kultuszminiszter Nagyszébenből Budapestre. A tanár el is foglalta állását, de családját Nagyszébenben hagyta, mert családjának mind a négy tagja tifuszban megbetegedett. Korbuly hetenként egyszer családjához utazott. A mult héten azután ő is megkapta a betegséget és árutazóban Kolozsvárott meghalt.

— **Sikos a járda.** Általános és közismert panaszt említettük fel. Az egész elmúlt héten városunkban a járdákra reafagyott, reátoposított hó sikos jégöngyökké alakult, a melyeken járníkelni valóságos tornaművészet. A ki pedig ezt a nemes sportot nem érti, az a legnagyobb vigyázattal induljon még 100 meternyi távokra is csendes otthonából, mert különben hordágyon szállítják haza, úgy elesik az erre preparált gyulafehérvári járda jégöngyögein. Miért van e nemtörődömség és a közönség testi épségét állandóan veszélyezteti ezen hanyagság, azt igazán nem tudjuk megérteni. Bár csak valakinek hasznát hajtana; de ez nem használ sem a

közönségnek, sem a kereskedőnek, sem a lakónak, egyszóval nem használ senkinek azok közül, a kik kénytelenek ezt az igazán nyomorult állapotot tűrni. Ha pedig nem hoz semmi hasznot, miért nézi el ezt a város képviselőtestülete, s más egyéb erre hivatott közege! . . .

— **A magyarországi szent Erzsébről** elnevezett magyar minoritarend 1908—1909. évi Schematismusa megjelent. A rendtartomány védőszenjte magyarországi szent Erzsébet; fővédője Merry del Val, pápa ösztönségének államtitkárja; miniszter generalisa: Reuter Domokos; rendfőnöke: Lakatos Ottó dr. A rendes tartományának van 18 definitora, 4 öre, 88 áldozópapja, 11 egyszerű fogadalmas, 7 unjonc-növendéke és 6 világi testvére. Tanítanak 2 gimnáziumban, u. m.: a kézdívásárhely-kantáiban, a szilágysomlyóiban és 7 elemi iskolában; lelkészi teendőket végeznek mint adminisztrátorok 11 plébániában, — a gondjaikra bízott hívek száma: 73.034. Királyi kitüntetésben részesült a rendnek 3 tagja, pápai kitüntetésben pedig 4 tag; van 10 theologiai, 1 kanonjogi és egy bölcsészettudora. Tanítással foglalkozik 58 tag, lelképásztorkodással 27 tag, van 37 temploma és 16 zárdája. A legközelebbi tíz év alatt a rendnek 31 halottja volt.

— **A szovátai** róm. kath. ifjúsággal, az ajkai szerencsétlenek felségelzésére Zárugné Biró Mária tanítónő és özv. Benedekné Adám Mária úrnő vállaltva, táncal egybekötött színelőadást rendeztek febr. 13-án este, mely alkalommal színe került „Megjötték a huszárok” című I. felvonásos vígjáték. Az estély úgy anyagilag, mint erkölcsileg fényszen sikerült. Bevételt a kis Szovátán 182 korona. A tiszta jövedelem az ajkai községi előjárásának fog megküldetni. Halás köszönet nemes szívű hölgyeinknek, kik fáradságot nem ismerve működtek, hogy a szűkölködőkön valamit segítsenek. Felülfizettek a következők: Zudor Árpád 4 K. 80 fill. Polifka Gyula 4 K. Kertész Tódorné 2 K. Laufer József 1 K 60 fill. Győrfiné Zudor Berta 1 K. 20. fill. Hajdú Mózes 80 fill. Vigh Sándor, Gergely János, és egy sóváradi 40—40 fill. Gyarmati József 20 fill. Az elemi leány iskola 3, 4, 5 és 6 oszt. növendékei 2 K.

— **Felhívás.** A budapesti kir. magy. tudomány-egyetem hittudományi kara a jelen évben a Horváth fele alapítványból jutalmazhat oly egyházirodalmi jeles és hasznos műveket, melyek az 1905. 1906. 1907. és 1908. években jelentek meg. A megjelent művek beküldés nélkül is pályáznak ugyan, mégis az eljárás megkönnyítése és esetleges feldés elkerülése vegett felkerem az illető szerzőket, sziveskedjenek a nevezett időben megjelent egyházirodalmi műveik egy-egy példányát a hittudományi kar dekanájához lehetőleg minél előbb beküldeni. Budapest, 1909. február hó 8 án. Dr. Dudek János, hittudományi dekan.

— **A gyulafehérvári kath. Legényegyesület** igen sikerült műkedvelői kirándulást rendezett Piskire, ahol február hó 14-én a polgári olvasókör felhívására újból eljártak Csiky Gergelynek Gyulafehérvárt nagy erkölcsi és anyagi eredménnyel előadott klasszikus vígjátékát „A nagymamát”. A szereplők ügyes játékkal ismételték kiváló elismerést arattak és az elért sikert fokozta különösen az a szamba-veendő körülmény, hogy a színelőadás idegen helyt, egy minden szép és nemes dolog iránt érdeklődő városnak meg nem szokott és hozzá jó izléssel ítélő közönsége előtt folyt le. A szereplést, aránylag tetemes anyagi siker is koronázta, bár a tiszta jövedelem a meghívó polgári olvasókörrel megosztottak. Hogy a kath.

Legényegyesület eszméje e téren is közbecsülést vívjon ki magának, még sok ilyen szép sikert kívánunk!

— **Az Országos Gyermekevédő Ligának** elnöke és szervezője, Edelsheim Gyulai Lipót gróf a napokban Kolozsvárra érkezett, ahol megtekintette az állami gyermekmenhelyet, a szent Antal árvaházának otthonát, a siketnének és a vakok intézetét, a Mária Valéria árvaházat, a javítóintézetet, továbbá az Országos Karolina kórház remekül berendezett helyiségeit. Kiséretében volt Ruffy Pál miniszteri tanácsos és az Országos Gyermekehelyek igazgatója. Méltó elismerés illeti e két derék, előkelő férfiú nagyszabású működését, melyet a gyermekevédelem téren kifejtettek. A Ligának gondoskodása ezidőszent 45,000 gyermekre terjed ki, akik a biztos züllésnek volnának kitéve, ha idejekorán fel nem karolnák, munkára és fegyelemre nem szoktatnák. A Ligának az a törekvése, hogy a gyermekek kihelyezésénél a vallásos nevelés se tévesztessék szem elől, ami a vezetőség helyes pedagógiai érzékére vall. Adja Isten, hogy ez a törekvés, a hívő elemeknek gondos közreműködése révén minél inkább érvényesülhessen.

— **Brassóból** írják lapunknak: Hitközségünkben öröndetes mozgalmak vannak. A nagybőjt folyamán lelkigyakorlat lesz a férfiak számára; az Ujlap 160 példányban jár, a Népszövetség is készül megalakulni. A templomukban szép remek új gyóntató szék van, hol minden reggel találunk egy gyóntató atyát. Az apáca zárdaiban jövőre háztartási iskolát fognak megnyitani.

— **Hadseregünk Boszniában.** A hadsereg legujabb sematizmusa a többi között magában foglalja a Szerajevóban székülő tizenötödik hadtesti ordre de batailleját is, a mely tiszta képet ad arról, milyen haderőnk áll most Boszniában és Hercegovinában, illetve Dalmáciában is. Az annekszió után tudvalevően olyan fenyegetővé vált Szerbia és Montenegro magatartása, hogy csapatainkat a Balkánon meg kellett szaporítani és számukra külön hadirendet megállapítani. Az új hadirend a következő: Az egyik hadosztály Szerajevó központtal négy hegyidandarból áll, a banjalukai és dolnja-tuzlai 11. és 12. hegyidandarból megalakították a 48-ik hadosztályt, a mostani 18-ik hadosztályt a 13. hegyidandár felállításával öt dandárra emelték és Dalmáciában Cattaróban megalakították a 14-ik hegyidandárt, balkáni csapataink számát összesen 15 zászlóalj gyalogsággal, egy escadron lovasassal és két vadászszázaddal szaporították. Boszniában és Dalmáciában tehát van összesen 63 zászlóalj gyalogság, öt escadron lovasassal, 14 vartüzér és 5 utászszázad, valamint a 4., 5. és 6. hegyitüzérezred. Ugyancsak katonai pozícióink erősítésére szolgál, hogy Bilekben ő felsége külön varparancsnoki állást szervezett, úgy hogy most már négy önálló várerődünk van Boszniában: Szerajevó, Mostar, Trebinje és Bilek. Ez utóbbiak különösen Montenegroval szemben van stratégiai jelentősége.

— **Miksa császár gyóntatója.** Mindenki emlékszik a szerencsétlen végű Miksára, királyunk öccsére, akit Mexikóban, melynek eszására volt, agyonlőttek a köztársaságiak. Ez a körülmény az alkalomból lett aktuális, hogy Miksa egykori gyóntatója, házi kaplánja Weber Ágoston, a napokban 76 éves korában meghalt. Weber Ágoston 1833-ban született Németzentpéter községben. Pappá szentelték 1857-ben, segédlelkész volt Zombolyán, 1860-tól kezdve mint katonai kaplán működött a 43-ik és 29-ik gyalogezrednél Zarában és Páduában. Miksa főherceg, mexikói császár szolgálatába 1864-ben

került, akinek háziaplánja volt és annak házlálái oldala mellett maradt.

— **Meghült virágok.** Gyakran előfordul, hogy teljes virágzásban pompázó eszerépvirágjaink a szobában rövid idő alatt elfonyadnak, bár az ablaknál elég világosságuk és megfelelő melegük is van. Különösen feltűnő ez a jelenség puha levelű és nedvekben gazdag növényeinknél, minők a cyklamén, ibolya, azália és mások. Első gondolatunk természetesen az, hogy talán kevesebb öntöztek meg a növényeket és a bővebb nedvesség majd csak elhárítja a fenyegető lajt. Rendszerint erre meg erősebben elfonyadnak és ezt látva a virágok kedvelője, azzal vigasztalja magát, hogy bizonyára ezek a virágok csak üvegházba és nem a szobába valók. Tulajdonképp azonban a virágoknak a helye, ahol azokat tartjuk, ez az oka mindennek. A szegény virágocskának a meghülték a gyökerei. Ebből pedig zavar állott elő a nedvkeringsben, ami azután a levelek, majd a virágok fonyadásában megnyilatkozik. A meghülest az a bár talán kicsiny, de állandó léghuzam okozta, mely az ablak keretei közt betódul a szobába és ott először is közvetlenül a virágcserepet érte. Az ilyen módon megbetegedett növények csak ritkán épülnek föl, esetleg akkor, ha lassankint mérsékelt meleg helyre hozzuk őket. Ha azonban a keretek hasadékaik jól bedugjuk és a virágcserepeket egy kis padocsára följebb helyezzük, így elejét vehetjük virágjaink esetleges meghülesének. Éjszakára, mivel akkor inkább hűlhetnek meg, igen ajánlatos az ablak és virágcserepek közé vastag papirostáblákat helyezni.

IRODALOM. MŰÉSZET.

* „Erdély”. Az Erdélyi Kárpát-Egyesület folyóiratának most megjelent kettős füzetét egyuttal a 17-ik évfolyam befejezője, mely jórészt az E. K. E. gyergyói közgyűlésének eredményeiről számol be. Emellett azonban az „Erdély” jelen füzeté is hűséges hírvivője a honismeretnek, melynek vezető cikkegye gr. Lázár István-nal az E. K. E. tevékeny új elnökevel foglalkozik; majd Szádeczy Lajos dr. Gyergő multjáról és jövőjéről vázol színes képet. Círusz Géza dr. pedig nagy nyelvészeti készültséggel az erdélyi hegyek és folyók neveit magyarázza. Ezután az E. K. E. évi jelentése, az egységes jelzésről való indítvány, továbbá Hermann Antal dr. szellemes turistaötletei következnek. A Sztójkafüred felett emelkedő „Sátor” nevű hegy ismertetése és a hazai turisták szeniorjáról (P. Döller Antal őrnagyról) szóló tárcza fejezik be a nagyobb közlemények sorát Herza Gyula szerkesztő tollából, ki a jelen füzettel a lap vezetésétől megvált. Az apróbb cikkegyek is változatos tartalommal adnak hírt a turistaság nevezetesebb eseményeiről és az E. K. E. fontosabb életmozgásairól. A tartalomjegyzékkel ellátott csinos füzetet 10. sikerült kép díszíti. Az „Erdély” előfizetési ára egész évre 10 korona, de az E. K. E. tagjainak 6 korona évi tagsági díj fejében ingyen jár. Előfizetni vagy tagul jelentkezni lehet a következő cím alatt: Erdélyi Kárpát-Egyesület Kolozsvár (Mátyas-ház).

* **Katholikus Háziasszonyok Lapja**, főszerkesztő Szentiványi Karoly, felelős szerkesztő Wüstner Henrikné. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Ujpest, Boesky utca 1. szám. Megjelenik július és augusztus hónapok kivételével minden hó 15-én. Évi előfizetési ára 3 korona. Igen kérjük a főtisztelendő lelkeskedő papságot, a népszövetség vezető férfait, ugyszintén a katho-

likus élet felvirágzását szíven viselő minden elvtársunkat, szíveskedjék ezt az igen jól szerkesztett lapot a katolikus uri családok figyelmébe ajánlani és minél több előfizetőt gyűjteni. Mutatványszámokat a szerkesztőség bármikinek szívesen küld.

Egy erdélyi pap címére.

(Folytatás.)

Nekünk itt a rekatholizálás politikáját kellett és kell folytatni; az exclusiv rideg szigor ebben nem jó segítő eszköz.

Amit Kovács Miklós kért, azt a m. püspöki kar vagy nem akarta, vagy nem tudta keresztül vinni; amit pedig elértek, azt ő az ő saját külön jogterületén károsnak ítélte nemcsak, de olyannak, amit ő sohasem kért és sohasem is kért volna. Megyéjét tehát nem tekintette pro locis in ipsa Instructione expressis területnek s azért maradt meg a régi jogállapot mellett, de nem azért, mint hogyha ő elvileg szembehehelyezkedett volna a Pápa ő szentségének azzal a jogával, hogy ha a Pápa „de plenitudine potestatis” valamit határoz, azt az egyes püspökök korlátozhatnák azáltal, hogy a pápa rendeletét esetleg ki nem hirdetik.

Maga Haynald Lajos dr. erdélyi püspök, a Kovács Miklós koadjutor és utódja, — akit Huszár E. dr. hiába számít a maga felekezetéhez — azután, hogy mint tényleges erdélyi püspök a helyzetet megismerte és megértette, 1856. év május 22-én kelt alapos fölterjesztésében arra kérte a pápát, hogy Erdélyben hagyja meg azt a jogállapotot, amely a kath. vallás restaurációja óta meg volt. Haynald tehát maga is elődjeinek álláspontjára helyezkedett; jól látta, hogy az helyes és jó.

Haynald előterjesztését teljes négy évig tárgyalták Rómában; és négy évi hosszú és körültekintő tárgyalás eredménye lett IX. Pius pápának 1860. évi jún. 14-én kelt Obsequentiassim kezdetű Brevéje, amellyel az 1841. évi Lambruschini-féle Instructiót Erdélyben is életbe léptette.

Hát Erdélyben de facto csak is azóta van érvényben ez az Instructió. Arról pedig, hogy de jure oda is kiterjedt, igazán kár volna vitatkozni, mivel az erejét maga a Pápa sem akarta utólag letörni, mert a pápa Brevéje Kovács Miklós püspök eljárását nem reprehendálja, sem a Consistorium által elintéztett pörök revízióját el nem rendelte. A pápa ezen rendelkezésével szemben a Huszár Elemér dr. mostani vélekedése nagyon alárendelt jelentőségű valami.

Hogy mi indította az apostoli szentszéket arra, hogy Haynald bőségesen indokolt előterjesztése ellenében is megváltoztassa a régi erdélyi gyakorlatot, azt a IX. Pius-féle Breve nem mondja meg, mert azt külön politikai jegyzékben magyarázták meg Haynald dr. akkori erdélyi püspöknek.

De nem tulságos nehéz eltalálni. Anno 1856. tetőpontján volt az abszolutizmus. Az általános ausztriai polgári törvénykönyvet is akkoriban hozták be Erdélybe. A németbirodalmi Bundból sem dobták volt még ki akkor Ausztriát. Így hát Rómában a jóegység okából is indokolt volt Erdélyre is kiterjeszteni a Landbruschini-féle Instructiót, mert így Németország, Ausztria és egész Magyarországban egységes kánonjogi elbírálás alá estek a vegyes házasságok.

De lám, X. Pius pápa a Netemere Decretumban arra az állápontra helyezkedik,

amit Erdély ösidőktől fogva elfoglalt. Most aztán előáll Huszár Elemér és okosabb akarván lenni X. Piusnál, lebecsüli ezt, Kovácsot, mindenki, feltolja magát a Kálvinisták stb. hivatalos prokátorának, leszólja a Netemere decretumot, X. Pius pápát, s feltűri azt a pár hibbant hitű pápistát, aki a Kálvinista pap elé megy mégis ez ezek apostaziájával rémiti önmagát és a világot.

Én az E. K. hasábjain írott cikkemben tételenként kimondottam, hogy mi lehet a Netemere következménye a gyakorlati életben. Aki tud olvasni (et cujus oculus non est nequam), az megértheti azt is, hogy a katolikus félnek a Netemere által teremtett helyzetben s a Congregatióknak a passiv assistentiára vonatkozó újabb, engedékenyebb magyarázata után a katolikus félnek immár semmi elfogadható és igazságos oka nem lehet arra, hogy elkerülje a saját papját s a polgári kötés után az akatholikus pap elé menjen. Aki pedig makacsul, megalkodottan szembezáll egyháza törvényével, az legkevésbé érdemi meg, hogy egyháza részéről kivételes kedvezményben részesüljön. Ime: azt olvastam, hogy Németország egyes részeiben, a régebb elnyomatás korában, a protestáns államhatalom a katolikusoknak egymás közötti házasságát is csak úgy ismerte el, ha azt a protestáns pap, mint állami tisztviselő előtt kötötték meg; de nem tiltotta, hogy a katolikusok előbb a saját papjuk előtt esküdhessenek. A katolikus hívek lelkiismeretének megnyugtatótására Rómából az az instructió jött, hogy miután már a saját parochusai előtt a házasságot megkötötték, a polgári törvénykényszere folytán mehetnek a prot. pap elé, részben, mert ő mint állami tisztviselő fungál csak, de másrészt azért is, mivel a Communicatis in sacris esete sem forog fenn, mert a protestánsok a házasságot szentségnek nem tekintik. (Ehe ist ein Weltlich Ding — volt a Luther Márton dogmája). Hannuy Ferenc dr. azt írta minap a Religióban, hogy a protestánsok hazánkban annyira deferáltak és behódoltak a polgári házasság kötésnek, hogy u. n. Ágendáik újabb kiadásaiól kihagyták a Consensus matrimonialisra vonatkozó felkérdezéseket. Ime: a bolgár király is miután kath. pap előtt esküdött, elment a prot. pásztor elé, de ott — ex conducto — a consensus matrimonialisra vonatkozó kérdést nem tették fel neki, mert kijelentette, hogy erre nem felelne.

Hát már most, ha az a protestáns fél megkötöti magát, hogy az ő papja elé is menjenek el, — a fentebbiek szerint — post catholicam copulationem — ez is tolerálható lesz s ha a prot. pásztor a kath. félnek a consensusra nézve még is kérdést tenne föl, hát jól ki kell tanítani, hogy erre feleljen azzal: Erre a kérdésre én már két helyen is feleltem s ez elég. Egy-két ilyen eset, — és a tiszteletes urak nem kérdeznek többet.

(Folyt. köv.)

CSARNOK.

Oláhláposbányai róm. kath. egyházközség története.

(Folytatás.)

Templomvagyon. Az oláhláposbányai plebiániának, illetve hitközségnek 1783. előtt, míg a kincstár kezébe nem vette az itteni bányák kezelését, úgy alapítói, mint patronusai a hitközség hívei voltak. Hogy a templom-

vagyon alapítói kik vagy mik voltak, általános-ságban a következőket írhatom:

Mint minden bányahelyiségben, úgy Oláhláposbányán is szokatlan volt, hogy a munkások az úgynevezett templom-garasokkal járuljanak a templom szükségleteinek fedezésére. Ezen garasokat a munkabérek kifizetése alkalmával szokták a munkásoktól beszedni a „templompénztára” számára. Régen minden bányász havonként 2 krt. = 4 fill. fizetett, ez pedig, ha sok bányász volt, évenként meglehetősen összegre mehetett. Ma már ez sincs szokásban. De minden bizonnyal a templomvagyon növelésére szolgált a manapság is divó templomi perselyezés vasár- és ünnepnapokon, ez képezte a templom vagyonának mintegy magvát, eltétő részét, úgy hogy 1808. augusztus 26-án a templompénztára 624 frt. 11 krt. tündet fel, mely összegből 400 frt. a wieni bankban van elhelyezve, a többi magánosoknak van kiadva gyümölcsötetés végett.

Régen az egyház vagyonát a lelkész és a helyi bányahivatal együttesen kezelték, minden évben számadást kellett készíteni és a nagybányai főbányahivatalhoz és az egyházi főhatóságához azt felterjeszteni. Ez így állott fenn egész Simon Sándor oláhláposi lelkész, mint helyettesítő lelkész idejeig, ki erélyes fellépésével megszabadította az egyházi vagyont a hivatal — sokszor alkalmatlanná vált — gyámködása alól, aminek még az a jó következménye is megett, hogy míg a hivatalnál sokszor évenként keresztül gyümölcsötetlenül hevert a pénz, (1424—1878. sz. püspöki leirat szerint) addig a közös kezelés megszűnte után a templompénztár állása évről-évre kedvezőbb és kedvezőbb képet nyújt s ami legfőbb, tisztázódott a vagyon jogi alapja, melyet már majdnem nem is közönségek, de kincstári eredetűnek tekintettek.

Ezen fent érintett jövedelmi források — semmi más jótékonyagnak nyomára nem akadtam — vetették meg a templom pénztárának azon alapját, melynek vagyonai állapota az 1908. év elejére — lelkiismeretes kezelés következtében — az 1688—1908. számú magas püspöki kegyes felmentvény szerint a következő:

- a) Készpénzben 111 K. 46 f.
- b) Kamatoztókében (adóslévlél) 190 K. — f.
- c) A magyarláposi takarékpénztárban a 279. számú betéti könyv szerint 1908. január 1-től járó 5% kamattal . . . 17876 K. 02 f.
- d) Egy bérház évi hasznából . . . 44 K. 64 f.
- e) Pénzfelmentvénytől 10 K. 70 f.

A templomvagyon jövedelmi forrásához sorozandó a bányakincstár, mint kegyuraság következő adománya:

1. Az 1823. Decr. visit. szerint 40 font viaszgyertya, 8 font tömjén és 8 font olaj, ami később úgy módosult, hogy az oláhláposbányai és horgospataki (?) templom részére kiutaltott 22-4 kilogram viaszgyertya vagy 28 kl. stearin; 1-96 kgr. tömjén, 13-44 kg. olaj. Ma már nem szolgáltatja a kincstár ezeket természetben, hanem 160 kor. évi átalányt vesz fel a kegyúri terhek című rovatában s ezen összeg erejéig egy kereskedő állítja ki a számlát és nyugtát, a pénzt ez veszi fel, a lelkész csak a cikkeket átvételét igazolja. 1908-ban a lelkész folyamodott a nagybányai m. kir. bányagyűléshez, hogy ezen 160 korona átalány a mindenkori egyházközségi számadógondnok nyugtájára fizessék ki. Tagadó választ kaptunk.

2. Misesör címen 19 kor. 60 fill.

3. Ostyasütés címen 12 kor. 18 fill.

E két utóbbi tétel (2—3) azonban az 1896. congrua összeírás felülvizsgálata alkalmával a nagybányai m. kir. bányászámvevőség által

elég helytelenül és igazságtalanul a lelkész jövedelméhez iratott, mert sehol a világon ezen dolgok nem képezik a lelkész jövedelmét, de hát az a „takarékosági elv” mindjárt előtérbe nyomul, ha a pap fizetéséről van szó. Ez ellen is történt ugyan felfolyamodás, de úgy látszik, hogy a folyamodót a változhatatlanban való megnyugvással fizették ki!

4. Urnapi oltár készítésre 16 kor.

5. Kisebb egyházi szerek beszerzése címén évi 120 kor. E tételre vonatkozólag 1902. évi feljegyzés szerint ezen összeg 1900-ig divó gyakorlat értelmében kijárt a templomnak, mely összegben templomi felszerelések hozattak. De mint Opra Lajos elődöm megjegyzi 1901-ben ezen összeg a költségvetési előirányzatból törölve lett s így nem is adták ki a templomnak többé. 1908. év elején nehogy ezen a templomot megillető és jogos átalány elvessen a bányaigazgatóságot kértem, hogy ezen összeget hasonlólag, az egyházi számadó gondnok nyugtájára adják ki, s egyttal arra is felkértem, hogy az 1901. évtől 1908 ig ki nem utalványozott összeget utólagosan folyósítsa.

Mire, ápril. hó 8-án 1104—1908. sz. alatt azt a választ kaptam, hogy ezen 120 kor. nem átalány, hanem az igazgatóságnak oly költségvetési hitelet képezi, melynek határai közt történhetik csak utalványozás; ennél fogva jövőben csak előzetes engedély kinyerése után fog ily egyházi beszerzéseket utalványozni. A 120 koronának 1900. évtől való utalványozását pedig, az 1897. évi XX. t.-c. 26 §. tiltják.

6. Volt a templomnak a Retunda hegyalján feltárt Géza-Márton nevű magánbánya társulattól ajándékozók bányarészvénye. Mely-nél fogva a Zalatnai m. kir. bánya kapitányság által 1835—1868 szám alatt mint bányaműtárs lett beiktatva.

Miután a bánya, jövedelem hiánya miatt huzamosabb idő óta nem műveltetett, a régi társulat megszűnt. Az 1878-ban alakult új

részvénytársulat az ingyen élvezményben nem részesíthetvén a templomot, az igazgatóság kérdést intézett, hogy megtartja-e a templomköltség mellett a részvényt.

Erdélyi püspök úr ő excellenciája 766—1878. számú engedély alapján, ezen részvényről a templom lemondott, azon kikötéssel, hogy a bánya tiszta jövedelméből ígért némi tiszteletdíjra való igényét fentartja.

7. Végül a templom vagyonát gyarapítaná egy 1901-ben 2469. magas szám alatt jóváhagyott örökvásári szerződés értelmében megvásárolt bérház, mely az új templom helyéül szolgálna. A plebánia közvetlen szomszédságában van s Debreczeny Józseftől vásároltatott meg 800 koronáért. Jelenleg rozoga állapotban van, a fenntartási költség többé kerül, mint a mennyi házbért kapunk érte.

(Folyt. köv.)

FLEISCHER JÁNOS

(Keresztény katolikus cég)
egyházi ruha és reverenda-szabó
PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott **reverendák és címádák, papi civil öltönyök** előállítására.

Üzlettem első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindennemű egyházi ruhák:** casulák, pluvialék, velumok, baldachinok, minisztráns ruhák, zászlók, lobogók, karingek, alkák, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre, sem Bécsbe menni. Üzlettem **versenyképes** minden pesti vagy bécsi céggel úgy **szabászat, mint ár és minőség** tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól készíttetnek.

! Költségvetés, árjegyzék ingyen. !
— Személyesen is megjelenek —

Szerkesztői tizenetek.

A **dobói aranybánya**. A népieskedést tulzabá vitte s ezenkívül mag. az esemény sínes eléggé kidomborítva, miért is nem közölhetjük. Szíveskedjék a vidéken előforduló és az egész egyházmegyéért érdeklő mozgalmakról, hírekről rövid, velős leírásokat küldeni, ezeket igen jól fel tudjuk használni. Lám, a múlt hónapban két primícia volt az egyházmegyében, mégis ezekről még csak egy sor tudósítást sem kaptunk.

B. I. Brassó. Igen sajnáljuk, de a kívánt lappeldányokkal nem szolgálhatunk.

Alapítottatt 1840-ben.
1890-ben állami ezüst-
éremmel kitüntetve. : :

Hönig Frigyes

cs. és kir. szabadalmazott
haranggyár, ARAD,
Rákóczy-utca 11—28.

Ajánlja a hangoknak elő-
revaló meghatározásával

saját találmányú cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel igen tetemes súly és armegtakarítás éretik el, p. u. egy ilyen szabadalmazott 260 kg. súlyú harang hangja egy más régiebb szerkezetű 460 kg. harang hangjával egyenlő.

A legújabb ingó rendszerű forgatható vasharang felszerelést, melyek, a tornyot nem rázkódtatják, járásuk oly könnyű, hogy egy gyermek is több harangot húzhat egyszerre.

Régi harangoknak ilyen forgatható könnyen húzható **vasszerelésre való átalakítását**, — **repedt harangoknak újrazaló öntését** vagy esekély felülízetes mellett való becsérélését.

Tüzmentes és szilárd vasharang-állványokat.

Több évi szavatolás. **Kedvező fizetési feltételek.**

Képes árlapot és költségvetést díjmentesen küld.

Ezelőtt ha valaki elrontotta a gyomrát, elvesztette étvágyát vagy székszorulásban szenvedett s ebből kifolyólag gyomorégése, gyomorfájdalma, vagy fejfájása támadt, vagy nagyon elhízott, kénytelen volt az undorító ízű keveréket, pillulákat, teákat, vagy keserű vizet használni, melyeket igen gyakran gyomra nem tűrt meg s azokat ki is hányta.

Most szükségtelen magát sanyargatni, mert az **INDA-CZUKORKA**

ize a legkellemesebb, hatása pedig minden eddig létező hashajtó és gyomorjavító készítménynél sokkal jobb. Nem csak felnőttek, de a gyermekek is igen szívesen beveszik s még csecsemőknek is adható. Ha evés előtt megeszik 1 vagy 2 darabka Inda-czukrot akkor bármily erős székrekedése is van, azt göresők és erőlködési fájdalmak előidézése nélkül 1 vagy 2 óra alatt megszünteti. Ha pedig evés után bevesz 1 darabka Inda-czukrot akkor gyomra kitünően fog emésztetni s étvágya hatalmasan fog gyarapodni és székszorulása sohasem lesz. Ha gyomorégést, savanyu felbőfögést érez, 1 darabka Inda-czukor azonnal megszünteti azt. Azok, kik tulságosan elhízottak és kareszbak akarnak lenni, egy bizonyos ideig használják rendszeresen az Inda-czukorkát s rövid idő alatt tapasztalni fogják annak kitünő hatását. Szóval az Inda-czukor a legjobb gyomorszába-lyozó. Minthogy pedig egészségünk alapját a gyomor rendes működése képezi, mert ez veszi fel a táplálkozásra szánt ételeket és italokat s azokat megemésztve vér alakjában a testbe juttatja, azért használjunk állandóan Inda-czukorkát s akkor gyomrunk mindig rendben lesz.

KAPHATÓ MINDENÜTT!

Ára 1 tekercsnek (10 drb) 40 fil.

Készíti: **Balázsovich Sándor** sepsiszentgyörgyi Korona gyógyszerháza és szekelyföldi gyógytermékekkel foglalkozó szaklaboratoriuma, SEPSISZENTGYÖRGY.

Középponti raktár: **Bpest, VIII. József-u. 35—37.**

LEGNAGYOBB-SZÖLÖLTÁNYVÍSKOLA

AZ ÁLLAMI FELÜGYELET MELETT LÉTESÜLT

MILLENNIUM

TELEP NAGYÓSZ TORONTÁL M.

TERJEDEJNE 500 KAT. HOLD KESZLET SOK MILLIO ÁRJEGYZÉK INGVEN

NEM A MILLENNIUMTELEPEN-VETTEM

MILLENNIUMTELEPEN-VETTEM

Papp György könyvnyomdája Gyulafehérvár

Legujabb könyvnyomda Alsófehérvármegyében.

Szállítója és nyomtatója:

a Nagyméltóságu és főtisztelendő erdélyi püspöki hivatalnak, a gyulafehérvári ev. ref. esperesi hivatalnak, az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulatnak, a Gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumnak, a Gyulafehérvári kir. törvénytársaságnak és kir. ügyészségnek, Gyulafehérvár sz. kir. város tanácsának, a Gyulafehérvári takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári népbank részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári „Julia” takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári püspöki elemi és polgári leányiskolának, a Gyulafehérvári állami elemi és Gyulafehérvári iparos és kereskedő tanonciskolának, a Gyulafehérvári kir. közjegyzői hivatalnak, az összes ügyvédi irodáknak, a gyulafehérvári és vidéki nagyobb kereskedő cégeknek, a Gyulafehérvári „Johanna” gőzmalomnak, a Zalatnai állami kőfaragó és kőcsiszoló ipari szakiskolának, a Zalatnai takarékpénztár részvénytársaságnak stb. és az erdélyrészi róm. kath. lelkészi hivatalok egy nagyobb részének.

◆◆◆◆◆ **Állandó kiadványai:** ◆◆◆◆◆

KÖZMŰVELŐDÉS

Politikai, társadalmi, rk. vallási-irodalmi és szép-
 ◆◆◆◆◆ Irodalmi heti közlöny. ◆◆◆◆◆
 Az erd. róm. kath. Irodalmi Társulat
 tulajdonában.
 XXX-ik évfolyam.

Gyulafehérvári Hírlap

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági
 ◆◆◆◆◆ hetilap. ◆◆◆◆◆
 Saját tulajdonában.
 XXVI. évfolyam.

Erdélyi Oltáregyes. Lap

Az oltáregyesületek hivatalos közlönye. V. évfolyam.
 Megjelenik füzet alakban havonként egy-
 szer két nyomtatott iv terjedelemben.
 Előfizetési ára egész évre 2 korona.

E nyomdában jelentek meg továbbá és kaphatók a következő művek:

PÜSPÖKMEGYEI ZSINAT.

Jrta: Forster János, szentszéki tanácsos.

Háromszáztizenkét sűrűn nyomtatott oldalon tájékoztat ezen, az olvasó külön észrevételeinek feljegyzésére szolgáló margóval ellátott vaskos füzet a megyei zsinat megtartásának módjáról és szükséges előkészületeiről, az erdélyi speciális viszonyok tekintetbe vételével, a következő tartalom-jegyzék szerinti sorrendben: Előszó. — A zsinatról általában. — Megyei zsinat Erdélyben 1822-ik évben. — A kolozsvári 1848. évi zsinat. (?) — A megyei zsinat előkészítése, — összehívása, — helye és ideje, — tagjai, — hatásköre, — tisztviselői. — A zsinati ügymenet leírása. — A zsinat tárgyalási anyagáról. — A hitgazságok hirdetése. — A prédikálás, hitoktatás. — A szentségek. — A keresztség. — A bérálás. — Az Eucharistia. — A bűnbánat. — Az utolsó kenet. — Az egyházi rend. — A házasság. — A papság tökéletes élete. — A testületi tisztesség. — A pap háztája. — Testületi szellem. — A zsinat egyéb teendői. — A szerzetesek ügye. — A hívő nép erkölcsi nevelése. — A hivatalos ügykezelés. — Az egyházi bíráskodás. — Zárószó.

A füzet ára 2 korona. Bérmentes küldéssel 2 kor. 20 fillér.

Intenciós könyv.

(Liber intentionum.)

A szentmisék naponkénti folytatólagos végzésének kimutatására szolgáló rovatos könyv akár egyes áldozároknak, ad personam, akár nagyobb egyházak vagy szerzetesestületek sekrestyeigazgatói számára.

Ára 1 kor. 60 fillér, portómentes küldéssel 2 korona. -

Az élet értéke és jelentősége.

Bilczewski József lembergi püspök körlevele a középiskolai tanulókhöz. Ford. Szporni János, főgimn. tanár.
 Ára 20 fillér.

A gyermekek házi neveléséről.

Jrta: Bálinth György.

Ára 10 fillér.

Papi nyugdíj könyvecske. Ára 20 fillér.

Lelkészi hivatali nyomtatványok, püspöki, esperesi, lelkészi címmel nyomtatott levélpapírok, levélborítékok stb. stb. nagyraktára.